

Jenny de hutbewoonster (1784-1799)

1.1 Leerlinge wordt onderwijzeres

Jenny krijgt les

Jane Squibb was de dochter van arme ouders, in het dorp wat de Heere behaagde mij als eerste standplaats in de bediening te geven. Ik leerde haar voor het eerst kennen toen zij twaalf jaar was. Elke week kwam zij met andere kinderen op zaterdagmiddag aan huis, waar ik ze onderwees. Zij leerden dan uit de Catechismus, gedeelten uit de Bijbel en zegden Psalmen andere liederen op. Wij bespraken de onderwerpen, die hun wijs kunnen maken tot zaligheid, overeenkomstig hun leeftijd. Het was dan zomer en ik zat met deze kleine groep in mijn tuin, onder de schaduw van enkele bomen. Vanaf deze plaats hadden wij uitzicht op het kerkhof, wat mijn werk gemakkelijker maakte. Daar lagen mensen en kinderen begraven, uit verschillende geslachten. Stof was aan stof toevertrouwd, zowel van rijken als van armen, die allen op de opstanding der doden wachtten. Ik had niet ver te zoeken naar onderwerpen die geschikt waren tot waarschuwing van mijn kleine kudde lammeren, die ik bezig was te voeden. Ik kon hun wijzen op het verschil van graven en mijn leerlingen zeggen dat, hoe jong zij ook waren, niemand van hen te jong was om te sterven en dat waarschijnlijk meer dan de helft lichamen die daar lagen van jonge kinderen waren. Ik nam dan ook de gelegenheid waar om over de waarde van de ziel te spreken en vroeg hen af wat zij dachten, waar hun ziel zou gaan, wanneer zij deze aarde moeten verlaten. Ik vertelde hen Wie 'de Opstanding en het Leven' was en Wie alleen de prikkel uit de dood kon wegnemen. Ik herinnerde ze er aan dat het uur zal komen 'in dewelke allen, die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen; en zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben tot de opstanding des levens, en die het kwade gedaan hebben tot de opstanding der verdoemenis'. Van deze gelegenheid maakte ik gebruik om hen te herinneren aan sommigen waar iemand uit het gezin of familie begraven was. Deze omstandigheden waren geschikt om tere gevoelens op te wekken voor ernstige indrukken. Soms stuurde ik de kinderen naar verschillende grafstenen om de opschriften te leren, waarna zij spoedig weer terug kwamen, om te vertellen wat zij gelezen hadden. In het midden stond de kerk, waar ik voor de eerste keer de boodschap van God aan zondaren verkondigde. Wanneer de kinderen mij omringden, wees ik hen op de kerk, op de openbare eredienst en de waarde van de zondag. Ik wees hen op de plicht om de diensten bij te wonen, ernstig en aandachtig, omdat het de genademiddelen zijn. Op hun voorrechten boven anderen die in landen en plaatsen wonen, waar geen kerken en geen Bijbels zijn. Maar ook op de ongelukkige toestand van hen die onder ons de diensten verachten of verzuimden. De kinderen opmerkzaam makend op hun voorrechten.

Veracht van mensen

Jenny was gewoon de catechisaties elke week bij te wonen. Het eerste jaar schonk ik geen bijzondere aandacht aan haar. Ik dacht dat zij wat langzamer van begrip was dan de anderen uit het groepje. Zij leerde haar lessen heel goed, maar meestal kon zij niet antwoorden op vragen waar zij niet op voorbereid was. Haar uiterlijk was innemend, haar ogen niet levendig, zij las vrij goed en maakte door haar inspanning vorderingen. Haar gedrag was zachtzinnig en rustig. Zij kwam trouw naar de kerk en 's zaterdags bij mij thuis. Behalve haar beleefdheid, viel zij niet op. Wanneer iemand gevraagd zou hebben, wie van de leerlingen de gunstigste indruk op mij maakte, dan zou de arme Jenny dit niet geweest zijn. Wat weten wij dikwijls weinig wat God in het hart van een ander werkt. Wat zijn wij dikwijls slechte

berekenaars en kunnen slecht beoordelen, totdat Hij onze ogen er voor opent! Zijn gedachten zijn niet onze gedachten, noch Zijn wegen onze wegen. Onverwacht werd ik getroffen door de snelle vervulling van mijn wensen. Ik had Jenny naar de begraafplaats gestuurd om een opschrift te leren. Toen zij terug kwam vertelde zij dat ze er nog een extra geleerd had, van de steen die er naast stond, wat zij mooi gevonden had. De kleine Jenny is niet meer, maar zij spreekt nog, nu ik deze regels overschrijf. Ik verbeeld mij dat ik haar stem nog hoor toen ik haar het geleerde liet opzeggen. De gedachte is mij nog aangenaam. Het opschrift van mevrouw A.B., wat ik haar opgedragen had, was: 'Vergeef, gezegende ontslapene, de verschuldigde tranen die gestort worden om u, bij het verlaten van een wereld als deze. Vergeef de wens, die u hier verlangde te houden en die uw reis naar de gewesten der zaligheid wilde vertragen. Niet meer beperkt door de nachtelijke taferelen van het stof. Niet meer een bewoner in het sterfelijk leem. Nu zullen wij liever uw heerlijk leven roemen en uw reis naar het rijk des lichts volgen.'

Wat zij vrijwillig geleerd had op een steen daarnaast, waar ze vol van was: 'Het moet zo zijn. De val van onze vader Adam en zijn ongehoorzaamheid, brachten dit lot over ons allen. Allen sterven in hem, maar zonder hoop zouden wij zijn, gezegende Openbaring!, hadden wij u niet. Voortreffelijk, heerlijk Evangelie, hemels licht, waarbij wij getroost leven en getroost sterven. En zien aan de overzijde van het sombere graf een toekomend leven van eindeloze zaligheid.'

Leerlinge en onderwijzeres

Later ontdekte ik dat de woorden in het laatste grafschrift haar gevoelig hadden aangedaan, maar in die tijd wist ik niets van haar gedachten. Ik had haar eigenlijk over het hoofd gezien, waar ik later dikwijls spijt van had. Toen ik later ontdekte wat de Heere aan haar ziel gedaan had, scheen mijn geweten mij te bestraffen, het was alsof ik haar verwaarloosd had. Maar het was geen opzet; zij was voor ons allen onbekend. Wel heb ik later vernomen dat zij veel bespot is, van leeftijdgenoten, omdat zij niet mee kon doen met hun zonden en dwaasheid en omdat zij trouw naar de kerk kwam. Zij verdroeg dit heel zachtmoedig. Zelf was ik nog maar korte tijd in de bediening en had weinig christelijke bevinding. Ik was nog niet zo bekend met het karakter en het gedrag van elk gezin en van elke persoon in mijn gemeente. Ik was ook nog een leerling die veel moest leren. En wat ben ik nu? Nog een leerling; en als ik iets geleerd heb, dan is het dit, dat ik elke dag meer en meer te leren heb. Ik ben ervan verzekerd dat mijn jonge leerlinge spoedig mijn onderwijzeres werd. Voor de eerste keer zag ik wat oprechte en ware godsdienst kan uitwerken, in het getuigen van haar bevinding ervan. Eens riep de Heere een kindeke tot Zich en plaatste dat in het midden van Zijn discipelen, tot voorbeeld van zijn leer. Maar de Heere deed meer in het geval van Jenny. Hij riep haar niet alleen als een kind om door een gelijkenis aan te tonen wat de bekering betekent, maar Hij riep haar ook door Zijn genade tot een vat van Zijn barmhartigheid. Om een levendige getuige te zijn van de almachtige kracht en liefde, waardoor haar hart tot God werd gekeerd.

Jenny is ziek

Het was ongeveer vijftien maanden nadat Jenny begon onze bijeenkomsten bij te wonen, dat ik haar miste. Toen ik na twee of drie weken naar haar informeerde, hoorde ik dat zij ziek was. Niet vermoedend dat het ernstig was gingen er bijna twee maanden voorbij dat haar naam niet werd genoemd. Uiteindelijk kwam er een arme oude vrouw, van haar Godsvrucht had ik goede gedachten, die tot mij zei: 'Dominee, hebt u Jenny 's zaterdags niet aan uw huis gemist?' Ik antwoordde: 'Ja, ik geloof dat zij niet goed is.' 'En dit ook nooit meer zal worden', zei de vrouw. 'Wat, vermoedt u hier dan gevaar?' 'Dominee, zij is werkelijk heel zwak en ik denk dat zij achteruit gaat. Zij verlangt u te zien, maar zij is bang dat u bij zo'n arm kind als zij is, niet zult willen komen.' 'Niet komen waar armoede en ziekte mij roepen? Hoe

kan zij dat denken? Waar woont ze', vroeg ik? 'Dominee, het is een armoedige plaats en zij schaamt zich om u te vragen daar te komen. Haar burens zijn slechte mensen en haar eigen vader en moeder zijn zonderlinge mensen. Zij bespotten Jenny allen omdat zij zoveel uit de Bijbel leest' 'Spreek mij niet van armoedige plaatsen en slechte mensen, want dat is juist de plaats waar een dienaar van het Evangelie geroepen wordt om goed te doen. Ik zal haar een bezoek brengen; zeg haar dit.' Dat zal ik doen, dominee; ik bezoek haar bijna dagelijks en het doet iemands hart goed haar te horen spreken.' 'En waarover spreekt zij dan?' vroeg ik. 'Waarover zij spreekt, het arme kind? Over niets dan goede dingen, zoals de Bijbel, Jezus Christus, leven en dood, haar ziel, over de hemel en de hel, over uw gesprekken en de boeken waaruit u haar onderwees. Haar vader zegt dat hij dat in zijn huis niet duldt en haar eigen moeder bespot haar en zegt dat Jenny denkt dat zij zichzelf beter acht dan andere mensen. Maar dat is helemaal niet waar. Zij wil haar boeken lezen en ernstig met haar moeder daarover spreken en smeekt haar om over haar ziel te denken.' Ik dacht: de Heere vergeve het mij dat ik niet meer aandacht aan dit arme kind geschonken heb. Ik gevoelde nu de belangrijkheid van het onderwijs aan de jeugd meer dan ooit te beseffen en voelde de hoop in mij opkomen dat dit meisje een eerste vrucht op mijn werk zou mogen zijn. Ik herinnerde mij haar stil, fatsoenlijk gedrag en haar oplettendheid op de bijeenkomsten, haar ingenomenheid met het gevonden grafschrift; daarom sprak ik: Ik hoop dat dit lieve kind een waar kind van God zal blijken te zijn. Als dat zo is, wat een zegen voor haar en wat een zegen voor mij!

1.2 Het eerste bezoek van ds. Richmond aan Jenny

De volgende morgen ging ik op zoek naar het huis waar Jenny woonde. Het was een huisje van het geringste soort, achter een hoge aarden wal, waar weinig op groeide. De voorgevel van het huisje was overgroeid met een bloeiende kamperfoelie, die zijn takken over de muren, vensters en om de schoorsteen slingerde. Ik zond een stil gebed tot God op en koesterde de hoop dat de aangename bloemengeur een beeld mocht zijn van de allesbeheersende tussenkomst van de Verlosser, Die, naar ik hoopte, als een welriekende reuk was voor haar hemelse Vader. Jenny lag boven op het bed en er was verder niemand in huis, behalve de vrouw, die mij de vorige avond de boodschap had gebracht. Ik zag een zichtbare verandering op het gezicht van het meisje. Zij droeg een rood, witte blos, wat een kenmerk was van haar ziekte (T.B.C.). Een teerheid in haar blik verraste mij, die ik niet eerder gezien had. Zij begroette mij met een vriendelijke glimlach en barstte daarop in snikken uit, terwijl ze zei: 'Ik ben zó blij u te zien, dominee!' Waarop ik antwoordde: 'Ik ben heel bezorgd dat je zó ziek bent, mijn kind en het bedroeft mij dat ik het niet eerder geweten heb. Maar ik hoop dat de Heere er goede bedoelingen mee heeft.' Haar ogen drukten zich krachtig uit: Ik hoop dat het zo is. 'Mijn arm kind, omdat jij niet meer naar mij kunt komen, wil ik jouw opzoeken en wij zullen spreken over dezelfde onderwerpen, waarover ik gewoon was je te onderwijzen.' 'Werkelijk, dominee? Daar zal ik blij om zijn.' 'Dat geloof ik', zei de vrouw, 'want zij spreekt over niets liever dan over die onderwerpen en wat zij in de boeken gelezen heeft, die u aan haar gaf.' 'Wens je werkelijk, lief kind, een waar christen te worden?' 'O ja, dominee, ik ben er zeker van dat ik niets liever wens, en nu ik enkele weken op bed gelegen heb, heb ik nagedacht over uw goedheid om ons, arme kinderen, te onderwijzen. Wat zou er zonder dat, van ons worden?' Ik was verbaasd en blij over de ernst en eenvoud waarmee zij sprak en zei: 'Ik ben werkelijk blij te merken dat mijn onderwijs aan jouw niet verloren is en ik bid God dat deze ziekte een gezegend middel in Zijn hand mag zijn om je te verootmoedigen en te heiligen. Je hebt een onsterfelijke ziel en zult wel herinneren wat ik dikwijls gezegd heb over de waarde van je ziel: *'Want wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel?'* (Matth. 17:26a). 'Ja dominee, ik herinner mij wel wat u tot ons gezegd heb, dat wanneer ons lichaam in het graf gelegd wordt,

onze ziel naar de goede plaats, of naar de kwade plaats gaat.’
 ‘En naar welke plaats denk je, dat jij, als een zondares in Gods ogen, denkt te gaan?’
 ‘Naar de kwade plaats, dominee.’
 ‘Wat, naar het eeuwig verderf?’
 ‘Ja, dominee.’
 ‘Waarom dat?’
 ‘Omdat ik een groot zondares ben.’
 ‘En moeten alle grote zondaars naar de hel gaan?’
 ‘Zij verdienen het wel en ik zeker ook.’
 ‘Maar, is er dan geen middel tot ontkoming? Is er geen middel voor een groot zondaar om behouden te worden?’
 ‘Ja dominee, Christus is de Zaligmaker.’
 ‘En wie zaligt Hij?’
 ‘Alle gelovigen.’
 ‘En geloof jezelf in Christus?’
 ‘Ik weet het niet dominee, ik wens het wel, maar ik gevoel dat ik Hem lief heb.’
 ‘Waarom heb je Hem lief?’
 ‘Omdat Hij goed is voor de ziel van arme kinderen, zoals de mijne.’
 ‘Wat heeft Hij voor je gedaan?’
 ‘Hij is voor mij gestorven dominee, en wat kon Hij méér doen?’
 ‘En wat hoop je door Zijn dood te gewinnen?’
 ‘Wanneer ik sterf, een goede plaats, als ik in Hem geloof en Hem liefheb.’
 ‘Heb je enige bezorgdheid voor je ziel gevoeld?’
 ‘O ja, heel veel.’ Wanneer u ’s zaterdags met ons sprak, voelde ik mij alsof ik het nauwelijks kon verdragen en was ik zo verwonderd dat anderen zo zorgeloos konden zijn. Ik dacht dat ik niet geschikt was om te sterven. Ik dacht aan slechte dingen, die ik gedaan en gezegd had. En geloofde dat God zeer vertoornd op mij moest wezen, want u had ons dikwijls gezegd: ‘God laat Zich niet bespotten.’ En dat Christus heeft gezegd, dat wij niet in de hemel kunnen komen, als wij niet bekeerd zijn. Soms dacht ik dat het niet voor mij bestemd was, want ik was nog zo jong. Dan scheen het mij weer een grote zonde om zo te denken, want ik wist dat ik oud genoeg was om te weten wat goed en kwaad was. Dus was God rechtvaardig om op mij vertoornd te wezen wanneer ik kwaad deed. Bovendien kon ik zien dat mijn hart niet goed was en hoe kon zó’n hart geschikt zijn voor de hemel? Werkelijk dominee, ik voelde grote bezorgdheid.’

Waarom niet eerder verteld?

‘Lieve Jenny, ik wenste wel dat ik dit eerder geweten had; waarom heb je mij dit nooit verteld?’ ‘Dominee, ik durfde niet, ik kon niet goed zeggen wat er met mij aan de hand was en ik was bang dat u mij vrijpostig zou vinden, als ik over mijzelf had gesproken, tot iemand zoals u. Toch begeerde ik dikwijls dat u wist wat ik gevoelde en vreesde. Wanneer ik soms bij u vandaan kwam, kon ik niet nalaten te schreien en dan lachten de anderen mij uit en bespotten mij. Zij zeiden dat ik mij goed voor wilde doen. Soms dacht ik dominee, dat u minder gunstig over mij dacht, dan over de anderen en dat bedroefde mij. Toch wist ik dat ik geen bijzondere gunst verdiende, omdat ik de voornaamste van de zondaars was.’
 ‘Kind, waarom zei Paulus, dat hij de voornaamste van de zondaars was. In welke tekst kun je die uitdrukking vinden en kun je die tekst opzeggen?’
 ‘Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben (1 Tim. 1:15). Is het zo niet, dominee?’

‘Ja kind en ik hoop dat dezelfde overtuiging die Paulus op dat ogenblik had, jou ook gevoelig gemaakt heeft voor dezelfde waarheid. Bedenk nu en altijd, dat Christus in de wereld gekomen is om de voornaamste zondaars zalig te maken.’

‘Dominee, daar ben ik zó blij mee, het geeft mij hoop dat Hij ook mij wil zalig maken, al ben ik een arm en zondig meisje. Ik ben erg ziek en geloof niet dat ik ooit beter zal worden. Ik verlang naar Christus te gaan, als ik sterf.’

‘Ga tot Christus terwijl je leeft, lief kind, en hij zal je niet uitwerpen als je sterft. Hij heeft gezegd: *Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert hen niet* (Luk. 18:16). Hij wacht om genadig te zijn en Hij verstoot ze niet.’

‘Wat was de reden dat je voor het eerst zo ernstig ging nadenken over de staat van je ziel?’ ‘Uw spreken over de graven op de begraafplaats en uw opmerking dat daar zoveel kleine kinderen begraven waren. Ik herinner me dat u, bijna een jaar geleden, eens zei: Kinderen, waar zullen jullie over honderd jaar zijn? Waar ga je naar toe als je sterft, denk je? Als je deze nacht zou sterven, ben je er dan zeker van naar Christus te gaan en zalig te zijn? Ik zal nooit vergeten, dat u zo ernstig drie keer dat woord *kinderen* zei.’ ‘Heb je nooit eerder enige begeerte over je ziel gevoeld?’

‘Ja dominee, ik geloof vanaf het begin dat u ons op zaterdag onderwees, maar zoals op die dag gevoelde ik het voordien nooit. De hele weg naar huis en die nacht waren de woorden in mijn gedachten: Kinderen, waar ga je naar toe als je sterft? Ik dacht dat ik mijn slechte wegen moest verlaten, waar zou ik anders blijven als ik stierf?’

‘En wat voor uitwerking hadden deze gedachten op je gemoed?’

‘Dominee, ik probeerde beter te leven en ik liet wat slechte dingen na, maar hoe meer ik mijn best deed, hoe moeilijker ik het vond. Mijn hart scheen zo hard en ik kon niemand hierover iets vertellen.’

‘Kon je het de Heere niet vertellen, Die de gebeden hoort en verhoort?’

‘Mijn gebeden zijn op z'n best zó ellendig (hierop bloosde en zuchtte ze) en ik wist nauwelijks te bidden zoals het behoort. Soms vroeg ik de Heere om een beter hart.’

Uit de volheid van haar hart

Een groot deel van oprechte verlichting van haar hart was in dit hele gesprek duidelijk merkbaar. Zij sprak met al de eenvoudigheid van een kind en toch met al de ernst van een christen. Ik kon mij nauwelijks voorstellen dat zij hetzelfde meisje was wat ik voordien zag. Haar gelaat was vol uitdrukkingen en sprak meer dan haar tong kon uitspreken. Zij sprak nu vlot en vrijmoedig, wat voordien vreemd voor haar was. Toch was zij bescheiden en nederig, ook matigde zij zich niets aan. De vlotheid van haar spreken was een gevolg van haar geestelijke bezorgdheid. De tekens van een goddelijke verandering waren te duidelijk om ze verkeerd op te vatten. In dit kind zag ik voor het eerst de duidelijke bewijzen van zo'n verandering. Hoe bemoedigend en hoe nuttig ook voor mijn eigen ziel! ‘Dominee’, vervolgde Jenny, ‘ik dacht op een dag dat ik niet geschikt was om te leven en niet geschikt was om te sterven, want ik kon in deze wereld niet mijn troost vinden en ik was er zeker van dat ik die ook in de toekomst niet verdiende. Op een dag stuurde u ons naar de begraafplaats om een opschrift van een van de stenen te leren, van mevrouw B. en ik las ook dat op de steen daarnaast’ ‘Ik herinner het mij heel goed, Jenny, je kwam terug en zei ze allebei op.’ ‘Er waren toen twee regels die mij bijzonder deden nadenken.’ ‘Welke waren dat?’ ‘Er stond: *Voortreffelijk, heerlijk Evangelie, hemels licht, waarbij wij getroost leven en getroost sterven*. Ik wenste dat dát heerlijk Evangelie voor mij was, opdat ik getroost mocht leven en sterven en het scheen mij toe dat het zo zou zijn. Nooit tevoren was ik zo gelukkig en die woorden waren steeds in mijn gedachten: Getroost te leven en getroost te sterven.’

Ik dacht bij mij zelf: inderdaad, heerlijk Evangelie! Ik vervolgde: ‘Lief kind, wat betekent het woord Evangelie?’

‘Blijde boodschap.’

‘Blijde boodschap, voor wie?’

‘Voor zondaars, dominee.’

'En wie zend die blijde boodschap aan slechte zondaars?'

'God Almachtig.'

'En wie brengt deze blijde boodschap over?'

'Dominee, u bracht die tot mij.'

Mijn ziel smolt weg en ik kon de opkomende tranen niet terugdringen. Het laatste antwoord was voor mij onverwacht en treffend. Ik gevoelde de teerheid en dankbaarheid van een vader voor het eerste kind. Jenny schreide ook.

Na een poosje zei ze: 'O dominee, ik wenste wel dat u mijn vader en moeder en mijn broertje eens wilde aanspreken, want ik vrees dat zij heel verkeerd bezig zijn.'

'Hoe zo?'

'Zij drinken, vloeken en maken ruzie en doen niet zoals het behoort en dat maakt mij zo bedroefd, dat ik het niet dragen kan. Als ik er met hen over spreek worden zij boos, lachen mij uit en vragen mij niet ongerust te zijn en dat ik hun onderwijzeres niet hoeft te zijn. Ik schaam mij dat ik u dit van hen vertel, maar ik hoop dat het niet verkeerd is, want ik doe het voor hun bestwil.' 'Ik wens dat je gebeden en pogingen voor hen gezegend mogen worden en ik zal ook doen wat ik kan.' Daarna bad ik met het kind en beloofde haar trouw te zullen bezoeken. Terwijl ik naar huis ging was mijn hart vervuld met dankbaarheid over alles wat ik gehoord en gezien had. De kleine Jenny scheen een eersteling te zijn van mijn geestelijke oogst. Deze gedachte vertroostte en sterkte mij in mijn bediening.

1.3 Begeerte tot het Heilig Avondmaal

Op een morgen, toen ik weer op weg naar Jenny was, liep ik over de begraafplaats en keek nog even naar het opschrift wat zo'n diepe indruk op haar gemaakt had. Ik werd getroffen door de gedachte aan de belangrijke gevolgen die kunnen ontstaan door veelvuldige aandacht voor de inscripties op grafstenen. Dit bracht mij tot de gedachte aan de twee stenen tafelen van de wet des Heeren, die eeuwen lang het Goddelijk welbehagen openbaren. Toen ik bij het huisje kwam waar Jenny woonde, vond ik haar op bed, lezende in de lofzangen van Dr. I. Watts, voor kinderen. Ik vroeg haar: 'Wat lees je vanmorgen, Jenny?' 'Dominee, ik dacht veel na over enkele verzen uit mijn boekje. Hier zijn ze:

*Er is een uur van sterven, steeds in mijn gedachten
Wie weet hoe spoedig en wat is mijn verwachten?
Duizenden kinderen, als ik, zullen gaan
Tot de dood en ter verantwoording staan.
Laat mij de uren die ik heb nuttig besteden
Vóór de dag van genade is weggeleden.
In het graf wordt geen bezinning gevonden;
Noch voor de doden, vergeving van zonden.*

Dominee, ik gevoel dat dit alles de waarheid is en ik ben bang dat ik de uren die ik heb niet nuttig besteed, zoals ik behoorde te doen. Ik denk dat ik niet lang meer zal leven en als ik aan mijn zonden denk, dan moet ik zeggen:

*Heere, ik lig beschaamd aan Uw voeten
Ik durf niet opwaarts zien omhoog.
Vergeef mijn zonden, eer ik sterf, door Uw boeten;
Al was 't dan met een half brekend oog.*

Denkt u dominee, dat Hij mij vergeven wil?'

'Mij lief kind, ik heb goed hoop dat Hij ze reeds aan je vergeven heeft; dat Hij je gebeden heeft gehoord en je reeds onder het getal van Zijn ware kinderen heeft gesteld. Je hebt al sterke bewijzen van Zijn genade aan je ziel ondervonden.'

'Ja dominee, dat is zo en ik wil Hem daarvoor liefhebben en danken. Hij is goed, heel erg goed.'

Onderwijs uit de Catechismus

Ik vervolgde: 'Jenny, kun je de Catechismus opzeggen?'

'Ja dominee, maar ik denk dat het een van mijn zonden geweest is in het oog van God.' 'Wat, het opzeggen van de Catechismus?'

'Ja, de manier waarop ik het gewoonlijk deed.'

'Hoe was dat dan?'

'Op een erg zorgeloze manier, want ik dacht nooit na over de betekenis van de woorden en dat moet erg slecht geweest zijn. De Catechismus staat vol goede dingen en ik wens wel dat ik hem beter begreep.'

'Nu, wij zullen eens wat over die goede dingen spreken, die in de Catechismus staan. Dacht je er wel eens over na wat het zeggen wil een lid van Christus, een kind van God en een erfgenaam van het Koninkrijk der hemelen te zijn?'

'Ik geloof dat ik er de laatste tijd veel over gedacht heb, dominee en ik wens wel te zijn wat u noemt, niet alleen in naam, maar in de daad en waarheid. U vertelde wel eens dat zoals de rank in de wijngaard, de steen tot het gebouw en het lid tot het lichaam behoort, zo ook de waar gelovige tot de Heere Jezus Christus toebehoort. Maar hoe kan ik weten dat ik Christus als een waar lichaam toebehoort? U zei wel eens in de kerk dat het dezelfde betekenis heeft, welk lid het ook is, of het nu een been of een arm is.'

'Heb je Christus lief, op een wijze als nooit tevoren?'

'Ja, dat geloof ik werkelijk.'

'Waarom heb je Hem lief?'

'Omdat Hij mij eerst heeft liefgehad..'

'Hoe weet je dat Hij je eerst heeft liefgehad?'

'Omdat Hij mij door het onderwijs wilde geven, de zonden van mijn hart te gevoelen en mij leerde bidden om vergeving en om Zijn wegen lief te hebben. Hij stuurde u om mij te onderwijzen dominee en om mij de weg tot de zaligheid te wijzen. En nu wens ik gezaligd te worden in die weg die Hem behaagt. Soms voel ik zó'n liefde voor alles wat Hij gezegd en gedaan heeft, dat ik wens over nooit iets anders te denken. Ik weet dat ik voorheen zo niet dacht en ik denk dat als Christus mij niet eerst lief had, mijn boze hart Hem nooit gezocht zou hebben.

Voordien beminde ik alles behalve de godsdienst, maar nu is zij alles voor mij.'

'Geloof je in je hart dat Christus machtig en gewillig is om de grootste der zondaren zalig te maken?'

'Ja, dominee.'

'En wat ben jij?'

'Een jonge, maar grote zondares.'

'Is het niet Zijn genade dat je weet en gevoelt dat je een zondares bent?'

'Jazeker, dat moet zo zijn.'

'Begeer je ernstig alle zonden te verlaten?'

'Als ik mij niet bedrieg, ja.'

'Voel je iets in je de zonde tegen te staan en te haten?'

'Ja, dat hoop ik.'

'Wie gaf je dat? Was je altijd zo?'

'Het moet Christus zijn, Die mij liefhad en Zichzelf voor mij heeft overgegeven.

Voordien was ik geheel anders.'

'Nu dan Jenny, toont dit alles niet een vereniging aan tussen de Heere Jezus Christus en je ziel? Schijnt het niet alsof je leeft en beweegt in Hem en een geestelijk bestaan hebt van Hem? Zoals alle leden van je lichaam met elkaar verenigd zijn, samen met je hoofd en daardoor leven en bewegen, door het stromen van je bloed, zo ben je geestelijk een lid van Christus en je gelooft in Hem. Zo verkrijgt je kracht, door het geloof, om Hem lief te hebben en tot Zijn eer te leven. Begrijp je me?'

‘Ja dominee, ik geloof van wel en het is erg troostvol voor mij om op Christus te mogen zien als een levend Hoofd en mijzelf te beschouwen als de minste en de geringste van Zijn leden.’
‘Vertel mij dan nu eens wat je er onder verstaat een kind van God te zijn?’
‘Ik ben er zeker van dat ik niet verdien Zijn kind genoemd te worden.’
‘Kun je mij zeggen wie dat dan wel verdient?’
‘Niemand, dominee!’
‘Hoe wordt iemand dan een kind van God, daar wij van nature kinderen des toorns zijn?’
‘Door Gods genade, dominee.’
‘Goed en wat schenkt God de kinderen des toorns, wanneer Hij hen kinderen der genade maakt?’
‘Een afsterven van de zonde en een nieuw leven der gerechtigheid. Is het zo niet dominee?’
‘Ja, dat is de vrucht van Christus’ verlossende liefde en ik hoop dat jij deelgenoot bent van die zegen. Gods kinderen zijn naar Zijn Naam genoemd en Hij is de Eerstgeborene van veel broeders. Wat een genade dat Christus Zichzelf een Broeder noemt. Hij schaamt Zich niet als jouw Broeder te erkennen en je Zijn Vader voor te stellen op de jongste dag, als een gekochte met Zijn bloed.’
‘Ik wenste wel dat ik mijn Vader en Broeder in de hemel meer liefhad. Heere, wees mij arme zondares genadig!
Ik denk dominee, wanneer ik een kind van God ben, ik dikwijls een opstandig kind ben. Hij bewijst mij goedheid boven anderen en toch hoe gebrekkig beantwoord ik hieraan.’

*Zijn dit Uw gunstbewijzen dag aan dag,
Aan mij, zo boven anderen?
Dat ik U dan ook U meer beminnen mag,
U, 't beste dienen met elkander.*

Dat zal het beste middel zijn om te tonen dat je in waarheid een kind van God bent. Toon je liefde en dankbaarheid aan zo'n Vader, die je een erfenis bereid heeft onder de geheiligden in het licht en je gemaakt heeft tot een erfgenaam van het Koninkrijk der hemelen, zowel als een lid van Christus en een kind van God.
Weet je wat het Koninkrijk der hemelen betekent?’

Jenny's moeder

Op dat ogenblik kwam Jenny's moeder binnen en wij hoorden ze beneden tegen een jonger kind op een driftige, bestraffende toon te spreken, met een ergerlijk taalgebruik. Maar plotseling hield zij op omdat zij ons boven hoorde praten.
‘O, mijn arme moeder’, zei het meisje, ‘u zou zo spoedig niet gezwegen hebben als de dominee hier niet geweest was. Dominee, u hebt gehoord hoe moeder gevloekt heeft, zeg er tegen haar alstublieft wat van, want naar mij luistert zij niet.’
Ik ging boven aan de trap staan en riep de vrouw, maar waarschijnlijk schaamde zij zich omdat ik gehoord had wat zij zei, en was ze ineens weg en ontsnapte aan mijn vermaning.
‘Dominee’, zei Jenny, ‘ik ben bang, dat, als ik naar de hemel ga, ik daar nooit mijn arme moeder zal zien. Zij vloekt zo en is dikwijls in een slecht gezelschap. Als ik hier in bed lig is er soms uren lang veel slechtheid, lawaai en ruzie beneden, dat ik het nauwelijks verdagen kan. Het is vreselijk als een vader en een moeder zo tekeer gaan. Ik zou zo graag zien dat zij zich tot God bekeerden en naar de hemel mochten gaan. Wilt u mij wat zeggen, dominee, over een erfgenaam te zijn van het Koninkrijk der hemelen?’
‘Herinner je m'n kind, dat ik je gezegd heb bij het verklaren van de Catechismus, in de kerk, dat het Koninkrijk der hemelen, in de Bijbel betekent, zowel de Kerk van

Christus op de aarde en in de staat van heerlijkheid in de hemel? De een is een voorbereiding voor de ander. Alle ware christenen zijn erfgenamen van God en mede erfgenamen van Christus en zullen de heerlijkheid en de zaligheid van Zijn koninkrijk beërven. Zij zullen eeuwig met Christus leven en bij Hem zijn. Dit is de vrije gift van God aan Zijn aangenomen kinderen en allen die werkelijk in Christus geloven zullen de waarheid van deze belofte ondervinden: ... *want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven*' (Luk. 12:32b). Je bent nu een arm kind, maar ik vertrouw erop:

Want alzo zal u rijkelijk toegevoegd worden de ingang in het eeuwig Koninkrijk van onzen Heere en Zaligmaker

Jezus Christus (2 Petr. 1:11). Nu moet je lijden, maar ben je niet gewillig om voor Hem te lijden en alles geduldig te verdagen waartoe hij je roept?

'O ja, heel gewillig, ik wil niet klagen, het is alles goed.'

'Dan, lief kind, zul je ook met Hem heersen. Je mag door veel verdrukking ingaan in het Koninkrijk van God, maar de verdrukking werkt lijdzaamheid en de lijdzaamheid bevinding en de bevinding hoop. Toon als een waar lid van Christus een gehoorzaam kind van God te zijn en je deel zal zijn: een erfgenaam van het koninkrijk der hemelen. Die het beloofd heeft is getrouw en *Wentel uw werken op den HEERE en uw gedachten zullen bevestigd worden.* (Spr. 16:3).

Een moeilijke vraag

'Dank u wel dominee, ik hoor zo graag over deze zaken spreken en ik dacht, dat dit niet zo zou zijn wanneer ik er geen deel aan zou hebben. Toch is er nog iets wat ik aan u wil vragen, het is iets groots, misschien is het verkeerd, want ik ben zo jong en toch hoop ik dat ik het goed bedoel ...'

Toen ze aarzelde vroeg ik: 'Wat is het? Wees niet bang om het te zeggen.' Er rolde een traan over haar wang en een licht blos kleurde haar gelaat. Toen sloeg zij even haar ogen op naar de hemel en daarna een ernstige, aandoenlijke blik op mij en zei: 'Zou zo'n jong, arm kind als ik ben, toegelaten worden aan het Avondmaal des Heeren? Ik het al enige tijd verlangd, maar durfde er niet over spreken uit vrees dat u het zou afkeuren.'

'Lieve Jenny, daarover heb ik geen twijfel en wil graag over dat onderwerp met je spreken en ik hoop dat Hij, Die je die begeerte gaf, ook Zijn Eigen instelling aan je ziel zal zegenen. Begeer je het vandaag of morgen?'

'Als u het goed vindt morgen dominee en ik zal er u dankbaar voor zijn. Ik word nu moe en zwak, maar hoop beter te zijn als u terugkomt.'

Haar voorstel deed mij genoeg en ik was blij in het vooruitzicht, dat zo'n jonge oprechte christin zich op deze wijze aan de Heere overgeeft en dat zij het zegel van het sacrament van de liefde van de Zaligmaker mag ontvangen. De ziekte sloopte haar lichaam en dat was zij zich bewust. Maar hoewel de uitwendige mens minder werd, werd zij door Gods Geest naar de inwendige mens versterkt en werd spoedig rijp voor de hemel. De herinneringen aan haar, brengen weer nieuw leven en ik hoop dat ze ook voor de lezer tot nut zijn. Daarom schrijf ik ze nu op. *'Uit den mond der kinderkens en der zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest* (Psalm 8:3a).

1.4 'Heere, gedenk mijner ...'

Na de morgen van het bezoek aan Jenny, was ik het overige van de dag met haar in mijn gedachten. Die middag reed ik naar mijn lievelingsplek, waar ik mij soms afzonderde, in eenzame overdenking. De plaats was daar heel geschikt voor. In een opening van de rotsen, met het uitzicht op een schone baai. De opening was bedekt met bomen, struiken en wilde bloemen. De open zee, in de verte was begrensd door de lucht. Hier ging ik zitten en peinsde over het belangrijke karakter en de omstandigheden van Jenny en ik bad God om mij krachtdadig die waarheden te leren, om haar hierin te onderwijzen. Wanneer ik aan haar jeugdige leeftijd

dacht, bloosde ik bij de gedachte hoever zij mij te boven ging, toen ik zo oud was als zij; ja hoe ze mij ook nu verre overtrof. Ik wenste oprecht iets van de geest te krijgen, die zo liefelijk in haar uitblonk. Zij was eenvoudig, leerzaam, zachtmoedig, nederig en ernstig in haar gedrag en gaf duidelijke bewijzen van hemels onderwijs. Ik dacht eraan dat de Heere dit kleine kind geroepen heeft en in ons midden gesteld als een voorbeeld en toonbeeld, waarvan Hij zegt: *'Voorwaar zeg Ik u: Indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kinderkens, zo zult gij in het koninkrijk der hemelen geenszins ingaan'* (Matth. 18:3). O, mocht ik zo ootmoedig zijn, als dit kind.

Een ernstig zelfonderzoek

Ik werd tot een diep zelfonderzoek gebracht en vervuld met vrees en bezorgdheid of ik zelf wel deel had aan die Goddelijke invloeden, die ik zo duidelijk in haar kon ontdekken. De zonde werd in mijn ogen meer dan ooit 'boven mate zondig'. De inwendige aangeboren verdorvenheid deed mij beven. Het gevaar van zelfbedrog in zo'n grote zaak beangstigde mij; ik was een onderwijzer van anderen, maar was ik zelf wel door de Geest geleerd?

Een geest van naarstig onderzoek liep door elke gedachte; ik bezag de vele werken van de schepping rondom mij en overal bemerkte ik de grootste regelmaat en orde in, maar inwendig gevoelde ik verwarring en wanorde. Van de vredige harmonie uit dit landschap kon ik in mijn eigen hart niets vinden! Het landschap vanbinnen wordt ontsierd door een droge, kale woestenijs en mist dat innemend karakter. Het gevolg van de zonde is de dood en de zonde stapelt verwarring op verwarring, waar zij overheerst. Toch zegt de stem van de belofte: *'Want de zonde zal over u niet heersen...'* (Rom. 16:14a). O, mocht ik dan mijzelf Gode stellen, als uit de dood levendig geworden zijnde, en mijn leden Hem stellen tot wapenen der gerechtigheid. Mocht ik zo een bekwaam en gewillig dienaar van het Nieuwe Testament worden! Ik wenste als die kleine beek te zijn, die ik voor mij zag, zij geeft leven en gezondheid aan bewoners, aan de herder en zijn kudde. Mijn leven is misschien ook maar kort, als die kleine beek, maar mocht het dan nuttig zijn voor mijn medezondaren, terwijl ik voort reis. Als een vriend van de armen en de zielen die dorsten naar de rivier des levens, om ze levend water te geven, waar ik ze ook ontmoet!

O, mijn God, laat mijn einde ook zo kalm zijn als deze beek. Zij stroomt zo kalm, hoewel niet zonder geluid, door dit vredige landschap, tot zij in de zee verdwijnt. Laat mij ook alzo mijn dagen eindigen en dat ik niet tevergeefs de genade en de goedheid van onze Zaligmaker aan anderen verkondig, tot ik kom aan de ontzaglijke oceaan der eeuwigheid!

Ik dacht: ginds loopt het leven van onze kleine Jenny snel ten einde. Haar leven is kort, maar niet zonder nut. Ik gevoel op dit ogenblik de grote waarde ervan in mijn ziel. Ik zie daar een werk van genade, waar ik geen vreemdeling van hoop te zijn. Die gedachte verlevendigt mij en brengt mij ertoe om te zien hoe groot de kracht van de zonde ook is, de kracht van Jezus nog groter is. En door genade mag ik mijn lieve jonge leerlinge, mijn kind in het Evangelie, mijn zuster in het geloof, in een betere wereld hiernamaals ontmoeten. Er was iets in deze overdenking wat mijn hart kalmeerde en mij voorbereidde op het beloofde bezoek, voor de volgende dag. Ik verlangde er vurig naar. Intussen was het tijd om naar huis te gaan, want de zon ging al onder. Ik verliet mijn plekje met enige tegenzin, maar met ernstige gedachten en nieuwe kracht. Mijn paard had ik aan een hek vastgebonden, zij had niet genoten, maar bracht mij door het schone landschap huiswaarts.

Het volgende bezoek aan de hut

De volgende morgen ging ik weer op weg naar de hut om Jenny te bezoeken. Toen ik naar binnen ging kwam de vrouw die haar dikwijls bezocht mij tegemoet. Zij zei: 'Dominee, wilt u haar alstublieft niet wakker maken? Zij is juist in slaap gevallen en zij krijgt zo weinig rust, dat arme kind.'

Zo stil mogelijk ging ik naar boven en Jenny zat in een half zittende houding, haar hoofd leunend op haar rechterhand, met de opengeslagen Bijbel voor zich. Het was duidelijk dat zij al lezend, in slaap was gevallen. Haar gezicht toonde een aangename kalmte en enkele tranen waren langs haar wangen, waarschijnlijk onwetend, op haar Bijbel gevallen. Ik keek een ogenblik om mij heen. De kamer was van weinig gemakken voorzien en onaantrekkelijk. De muren waren onherstelbaar slecht en de zolder was vol gaten. De vloer ongelijk en kapot, waarop een driepotige stoel en een eikenhouten kast stonden. Verder twee oude bedsteden en de ruiten waren overal gebroken en met papier dichtgeplakt. In de bedstede waar Jenny lag was een plank tegen de muur waar haar medicijnen, haar eten en boeken stonden. Ik zei bij mezelf: ja hier ligt een erfgenaam van de eeuwige heerlijkheid, te wachten op een zalige verlossing. Haar aarde woning is werkelijk armoedig, maar zij heeft een huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen. Zij heeft weinig wat haar aan de aarde bindt, maar wat een uitnemend, eeuwig gewicht van de heerlijkheid, in de toekomst! Deze geringe, verachte kamer is een paleis in de ogen van het geloof, want zij bevat de erfgenaam van een kroon. Ik ging naar haar toe, zonder haar wakker te maken en zag dat zij Lucas 23 had gelezen. De vinger van haar linkerhand lag op de bijbel en wees de woorden aan die zij zojuist gelezen had. Ik keek naar de plaats en las met blijdschap, dat haar vinger de woorden aanwees: *'Heere, gedenk mijner als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn.'* Ik dacht: Is dit toevallig of is het met opzet? Ik elk geval is het wel opmerkelijk. Even later kwam ik er achter dat haar vinger inderdaad de gedachten van haar hart aanweezen. Zij werd enigszins wakker, maar niet genoeg om te beseffen dat er iemand aanwezig was en zei fluisterend: *'Heere! gedenk mijner, gedenk mijner, gedenk, gedenk een arm kind, Heere, gedenk mijner!'* Toen sloeg zij plotseling haar ogen op en zag mij. Een flauwe blos kwam even op haar wangen en verdween weer. Zij vroeg: *'Vrouw K., hoe lang heb ik geslapen? Dominee, het spijt mij zeer ...'* Ik antwoordde haar: *'Ik ben erg blij je zo te vinden, je kunt wel met David zeggen: Ik lag neder en sliep; ik ontwaakte, want de HEERE ondersteunde mij (Psalm 3:6). Wat was je aan het lezen?'*

'De geschiedenis van de kruisiging van Jezus, dominee.'

'Hoever was je gekomen, toen je in slaap viel?'

'Tot het gebed van de moordenaar, die met Hem werd gekruisigd en toen ik aan die plaats kwam, hield ik op en dacht: Wat zou het een genade zijn als de Heere ook zo aan mij zou willen gedenken. Toen sliep ik in en droomde dat ik Christus aan het kruis zag en dat ik zei: Heere, gedenk mijner. En ik ben er zeker van dat Hij niet toornig op mij neerzag. Toen werd ik wakker.'

Vorbereiding voor het Heilig Avondmaal

Dit alles scheen een aangename verklaring van de tekst te zijn en een zeer geschikte voorbereiding tot onze voorgenomen viering van het Heilig Avondmaal.

'Wel lief kind, ik ben gekomen, zoals je begeerde om het heilig sacrament te bedienen en vrouw K. zal zich wel met ons willen verenigen.'

'Spreek er eerst nog eens wat over met mij dominee, alstublieft.'

'Je herinnert je wel wat je daarover in je Catechismus hebt geleerd en laten wij het eens inzien. Een sacrament is, zoals je weet, een uitwendig en zichtbaar teken van inwendige geestelijke genade. Ons gegeven, en door Christus Zelf ingesteld als een middel waardoor wij ze ontvangen en tot een onderpand, om ons daarvan te verzekeren. De Heere heeft brood en wijn verordend tot een uitwendig teken, wat wij met onze ogen zien. Het is een bewijs, een teken en een zegel van Zijn genade, liefde en zegen, die Hij belooft en verleent aan allen die het met een oprecht hart ontvangen, gelovende in Zijn Naam. Op deze wijze bewaart Hij onder ons een

gedurig aandenken aan Zijn dood en aan al de weldaden die wij daardoor ontvangen. Wat geloof jij Jenny, van Christus' dood?'
 'Dat wij leven, dominee, omdat Hij stierf.'
 'Welk leven verkrijgen wij daardoor?'
 'Nu het leven der genade en hiernamaals het leven van heerlijkheid en zaligheid; is het zo niet, dominee?'
 'Jazeker, dat is de vrucht van Christus' dood en alzo opende Hij het Koninkrijk der hemelen voor alle gelovigen. Zoals brood en wijn je zwak lichaam verkwikken en versterken, zo verkwikken en versterken de zegeningen van Zijn lichaam en bloed de zielen van allen die hun geloof en hoop alleen op Hem stellen, Die ons heeft liefgehad en Zich voor ons heeft overgegeven.'
 Tranen rolden langs haar wangen en Jenny zei: 'O, welk een Zaligma ker! O, welk een zondares! Hoe vriendelijk! Hoe goed en dat voor mij?'
 'Vrees niet, lief kind, Hij die je gaf Hem zó lief te hebben, heeft ook jouw lief en Hij zal niemand uitwerpen, die tot Hem komt.'
 'Dominee', zei het meisje, 'ik kan nooit aan Jezus en zijn liefde voor zondaren denken, of ik moet mij verwonderen, hoe dit kan. Ik verdien niets dan Zijn toorn vanwege mijn zonden. Waarom heeft hij mij lief?'
 'Mijn hart is boos en waarom heeft Hij mij dan lief? Ik vergeet steeds Zijn goedheid. Ik bid niet tot Hem en dank Hem niet en doe niets zoals ik het behoorde te doen. Waarom dan zo'n liefde voor mij?'
 'Hoe duidelijk is het dat alles van het begin tot het einde genade is en dat maakt de zegen zo zoet, mijn kind. Ben je niet gewillig om Christus al de eer van je zaligheid te geven, door al de schuld van je zonden op Zich te nemen?'
 'Ja, dominee, mijn lied zegt daarvan:

*Gezegend zij de Heere, Die Zijn Zoon,
 gezonden in ons vlees, om voort Zijn arbeidsloon,
 Zijn leven gaf, tot zo een dure prijs,
 Tot onze vrede, zijnde nog op reis.
 Hij was gehoorzaam al de wetten van Zijn Vader,
 Door ons vertreden, evenwel bracht Hij ons nader,
 En droeg de zonden willig aan het kruis.
 Betaalde het rantsoen en voer weer op naar 't Vaderhuis.*

'Ik ben blij dat je je liederen zo goed kent, Jenny.'
 'Dominee, u weet niet welk een genoegen ze mij geven, ik ben erg blij dat u mij dat boek met lofzangen voor kinderen hebt gegeven.'

Het aards huis gebroken

Een erge hoestaanval verhinderde haar een poosje te spreken. De oudere vrouw hield haar hoofd vast. Het was aandoenlijk om te zien hoe zij als het ware naar adem snakte. 'Arm kind', zei de vrouw, 'ik wilde wel dat ik je kon helpen en je lijden verzachten; maar het zal niet lang meer duren.'
 'God helpt mij', zei het meisje, toen ze weer adem kreeg. 'God helpt mij en Hij zal mij doorhelpen. Dominee, u ziet er zo verschrikt uit ... ik ben niet bang ... dit is niets ... ik ben nu beter. Dank u, mevrouw, dank u, ik maak het u erg moeilijk. Maar de Heere zal u hiervoor en voor al uw goedheid aan mij bewezen, zegenen. Ja dominee, en u ook. Spreek nu maar weer met mij over het sacrament.'
 'Wat hebben zij, die tot het Avondmaal des Heeren komen, nodig Jenny? Er worden vijf zaken in de Catechismus genoemd, weet je wat de eerste is?'
 Zij wachtte even en zei toen met een ernstige en schrandere blik: 'Dat men zich onderzoeke of ons onze zonden van harte leed zijn.'

'Ik hoop en denk wel dat je weet wat dit betekent Jenny. De Heere heeft je de Geest van bekering gegeven.'

'Niemand weet, dominee, wat de overdenking van mijn vroegere zonden voor mij geweest is, maar de Heere weet het en dat is genoeg. En ik hoop dat Hij mij om Christus' wil vergeeft. Zijn bloed reinigt van alle zonden. Soms beef ik als ik aan mijn zonden denk, dominee en dan moet ik schreien omdat ik zó'n God beledigd heb. Maar dan vertroost Hij mij weer met zoete gedachten over Christus.'

'Dat is goed mijn kind, maar wat wordt vervolgens in het artikel genoemd?'

'Een standvastig voornemen te hebben om een nieuw leven te leiden.'

'En wat denk je daarvan?'

'Mij leven dominee, zal kort zijn en ik wenste wel dat het een beter leven was geweest. Maar ik wens met mijn gehele hart dat het een nieuw leven mag zijn voor de komende tijd. Ik wens al mijn boze wegen, gedachten, woorden en vrienden te verlaten en te doen wat de Heere mij beveelt, wat u mij zegt dat goed is en wat ik lees in mijn Bijbel dominee. Maar ik vrees dat ik het niet doe, want mijn hart is vol zonde. Toch bid ik God om mij te helpen dominee, want mijn dagen zullen weinig zijn, maar ik wens dat ze besteed mogen worden tot eer van God.'

'De zegen des Heeren ruste op je Jenny, zodat je als je leeft, je Gode leven mag, of als je sterft, je de Heere sterven mag, zodat je, hetzij dat je leeft of dat je sterft, je de Heeren mag zijn. Wat volgt er nu?'

'Een levend geloof te hebben in Gods genade, door Christus, dominee.'

'Geloof je dat God je genadig is om je zonden te vergeven?'

'Ja dominee', zei het kind ernstig.'

'En als Hij vergeeft, is dat dan om jezelf Jenny?'

'Nee dominee, nee, het is om Christus' wil, om mijn Zaligmakers Jezus Christus' wil alleen. Christus is Alles!'

'Kun je Hem vertrouwen?'

'Dominee, ik mag Hem niet wantrouwen en ik wil het ook niet, al zou ik het kunnen.'

'Goed, kind, Hij is al je vertrouwen waard.'

'En dan dominee, kan ik nooit aan Jezus' dood denken, of ik denk tegelijk welk een ellendig, onwaardig schepsel ik ben; en toch is Hij zo goed voor mij. Ik wenste wel dat ik Hem kon danken. Ik heb over Zijn dood gelezen, maar hoe is het toch mogelijk dat de mensen zó met Hem gehandeld hebben. Maar het was alles tot onze zaligheid. En dan de moordenaar aan het kruis ... dat is schoon. Ik hoop, dat Hij ook Mijner wil gedenken en dat ik altijd aan Hem en aan Zijn dood vol dankbaarheid zal gedenken.'

'Tot besluit Jenny, denk je in liefde aan alle mensen? Vergeef je allen die je beledigd hebben? Of draag je iemand in je hart een wrok toe?'

'Nee, lieve dominee, hoe zou ik kunnen. Als God goed voor mij is, als Hij mij vergeven heeft, hoe kan ik dan nalaten anderen te vergeven? Er is niemand in de wereld, geloof ik dominee, die ik om Christus' wil, niet alle goeds toewens en dat uit de grond van mijn hart.'

'En wat zijn je gevoelens over die ondeugende, dartele meisjes hiernaast, die je uitlachen en bespotten om je godsdienst?'

'Het ergste wat ik hun toewens is, dat God hen genade tot bekering mag geven, dat Hij hun harten mag veranderen en al hun boze daden en woorden mag vergeven. Mocht God hen vergeven, zoals ik het met geheel mijn hart doe! Toen zweeg zij en ik wilde niets meer vragen. Mijn hart was vol en ik dacht: kan dit de godsdienst van een kind zijn? Dat wij allen kinderen waren zoals zij!'

Het Heilig Avondmaal

Geef mij dat gebedenboek eens aan, met de beker en de schotel.

Geliefde vriendinnen, ik wil nu, onder Gods zegen, gemeenschap met u houden aan Christus' lichaam en bloed. Het was een plechtig ogenblik en ik las het formulier.

Het gelaat van het kind drukte sterke gevoelens uit. Tranen met glimlachen; onderwerping, verhelderd door hoop; ootmoed beziend door geloof; kinderlijke bescheidenheid, versierd door het verstand van rijpere leeftijd; dankbaarheid, vrede toewijding en overgave, geduld ...

Dit alles was duidelijk zichtbaar. Ik dacht dat ik ze alle duidelijk zag. Zou ik ze alleen gezien hebben? Zeg ik teveel als ik zeg dat ook andere geschapen wezens, die ik met de natuurlijke ogen niet zien kon, er getuige van waren? Als de gediensstige engelen opvaren en neerdalen met blijde tijding tussen aarde en hemel, dan deden ze het toen, geloof ik. Toen we geeëndigd hadden, zei ik: 'Nu lieve Jenny, ben je werkelijk een zuster in de Kerk van Christus geworden. Dat Zijn Geest en zegen op je mag rusten en je mag sterken en verkwikken.'

'Mijn dankbaarheid is groot, heel groot dominee, groter dan ik in woorden kan uitdrukken. Ik dank u voor deze gunst, ik dacht dat ik te jong was, het scheen te groot voor mij om er aan te denken. Maar ik ben nu verzekerd dat de Heere goed voor mij is en ik hoop dat ik goed gedaan heb.'

'Ja Jenny', en ik vertrouw dat je uitwendig en inwendig verzegeld bent door de Heilige Geest tot de dag der verlossing.'

'Dominee, ik zal deze dag nooit vergeten.'

'En ik ook niet.'

'En ik zeker ook niet', zei de goede oude vrouw, 'de Heere was werkelijk in het midden van ons drieën vandaag, terwijl wij in Zijn Naam vergaderd waren.'

Zuivere liefde

'Dominee', zei Jenny, 'als u terug komt spreek dan eens met mijn moeder. Zij past wel op om niet onder uw ogen te komen. Ik ben zó bevreesd over haar ziel en ik geloof dat zij er zich nooit zorgen over maakt.'

'Ik hoop dat ik er de volgende keer gelegenheid voor zal hebben. Vaarwel mijn kind.'

'Dag dominee, en ik dank u voor al uw goedheid voor mij.'

Ik dacht bij mijzelf toen ik het huisje verliet: Deze jonge knop der genade zal heerlijk prijken in het Paradijs, de Heere zal haar op Zijn tijd daarin overplanten. Maar mocht zij, als het naar Zijn wil is, nog wat langer leven, zodat ik nog nut mag trekken uit haar gesprekken en voorbeeld. Misschien wenst de een of ander, die dit eenvoudige verhaal van Jenny leest hetzelfde. Nu wij zullen haar nog bezoeken voordat zij vanhier gaat en niet meer gezien zal worden.

1.5 'O moeder, ik ben zo bezorgd over u'

Jenny ging steeds meer achteruit, maar toch hield zij nog zoveel kracht om tot voldoening van zichzelf en anderen, die haar bezochten, te kunnen spreken. Onder hen waren er maar enkelen die de waarde van haar geestelijke gesteldheid juist konden beoordelen. Toch werd de meest geestloze getroffen door haar vriendelijke ernst, haar Bijbelkennis en de juiste toepassing ervan op haarzelf.

Een Goddelijke vonk

De Goddelijke vonk van wederbarende genade, in haar hart geplant, schitterde nu helder als een vlam om ieder in haar nabijheid te verwarmen en op te wekken. Ik ben er zeker van dat haar voorbeeld en gesprekken aan sommigen werden gezegd. Terwijl ik dit schrijf, denk ik nog met dankbaarheid terug aan het nut en de troost die ik persoonlijk uit haar gesprekken getrokken heb. En niet alleen ik, maar de jongste dag zal, als ik mij niet vergis, nog meer vruchten openbaren, voortgesproten uit de liefde Gods tot dit kind en door haar ook tot anderen die bij haar kwamen. Mocht dit gedenkschrift van haar, zijn als een pijl uit de pijlkoker van de Almachtige voor de harten van de jongen en de zorglozen. O, mijn God, bestuur deze pijl! Mocht het oor dat hoort en het oog dat dit leest, wat ik vertel over Jenny, door de kracht van de Geest des Allerhoogsten getroffen worden en ieder voor zich, een getuige worden van de Waarheid, zoals die in Christus Jezus is.

Ik herinner mij de tere zorg van dit kind voor haar moeder. Ik wist welk een tegenstelling de gevoelens en het gedrag van haar ouders vormden met die van haar. Ik besloot de eerste de beste gelegenheid aan te grijpen om de moeder, in de tegenwoordigheid van het kind aan te spreken. De vrouw had mij de laatste tijd gemeden, daar zij zich bewust was een bestraffing verdiend te hebben en uit vrees, die te zullen krijgen. De weg die ik gewoon was te gaan om bij het huisje te komen, was zichtbaar wanneer door er de ramen gekeken werd en gaf gelegenheid voor Jenny's moeder om weg te gaan, voordat ik binnenkwam. Er was nog een ander pad, langs de achterkant, waarlangs een bezoeker onopgemerkt bij het huisje kon komen. Op een morgen, kort na de Avondmaalsbediening, koos ik dit pad voor mijn bezoek. Hierdoor vermeid ik ook het lawaai, wat een dorpsstraat soms kan vertonen, om overpeinzingen te verstoren. Toen ik op het kerkhof liep en mijn oog liet gaan over het gedenkwaardig grafopschrift, dacht ik eraan hoe spoedig het stoffelijk overschot van mijn arme Jenny met dit stof vermengd zou worden. Hoe spoedig zal de mond zwijgen, die nu Hosanna's fluistert tot eer van de Zone Davids, maar ook mijn hart verblijdt met bewijzen van jeugdige vroomheid en genade. Hoe spoedig zal ik geroepen worden haar aan de aarde toe te vertrouwen; aarde tot aarde, as tot as, stof tot stof. Maar o, wat een heerlijke verandering, want haar geest zal dan weergekeerd zijn tot God, Die hem gegeven heeft. Haar geest zal dan het Halleluja in het Paradijs aanheffen, terwijl wij de lijkzang zingen bij haar graf. Haar stof zal dan hier wachten in een zekere en vaste hoop op de blijde opstanding der doden. Ik liep door de velden zonder iemand te ontmoeten en genoot van de rust van mijn eenzame wandeling. De verschillende voorwerpen die mij omringden droegen er toe bij om mij op te wekken tot nuttige overdenking over verheven onderwerpen voor de tijd en de eeuwigheid..

Een afgeluisterd gesprek

Zo kwam ik bij de hut van Jenny. Omdat het venster boven openstond, hoorde ik verschillende stemmen en was blij ook de stem van haar moeder te horen.

Onopgemerkt ging ik naar binnen en bleef beneden zitten, daar ik hun in het gesprek niet wilde storen.

'Moeder', zei Jenny, 'moeder, ik heb niet lang meer te leven; mijn tijd zal kort zijn, maar ik moet u iets zeggen vóór ik sterf. O moeder, u hebt een ziel... U hebt een ziel en wat zal daarvan geworden als u sterft? Ik ben zo bezorgd over uw ziel...'

'O lieveling! Ik zal mijn kind verliezen ... zij zal sterven... en wat moet ik doen als jij gestorven bent, lieve Jenny?' Zij snikte het uit.

'Moeder, denk aan uw ziel. Hebt u dat niet verzuimd?'

'Ja, ik ben een slecht mens geweest en heb alles wat goed was gehaat. Wat kan ik doen?'

'Moeder, u moet tot God bidden, dat Hij u om Christus' wil de zonden vergeeft. U moet bidden.'

'Jenny, mijn kind, ik kan niet bidden, ik heb nog nooit in mijn leven gebeden. Ik ben te slecht om te bidden.'

'Moeder, ik heb al zolang verlangd om met u te spreken, maar ik was bang om het te doen. U hoorde niet graag dat ik over godsdienst iets zei en ik wist niet hoe te beginnen. Maar toch moeder, moet ik nu spreken, anders is het misschien te laat. Ik wenste wel dat de dominee hier was, want hij kan beter met u spreken dan ik. Maar misschien zult u nog eens aan mijn woorden denken, hoe gebrekkig ze ook zijn, als ik er niet meer ben. Ik ben maar een jong kind en niet bekwaam om over zulke dingen met iemand te spreken. Maar u bent mijn moeder en ik kan de gedachte niet verdragen, dat u voor eeuwig verloren zou gaan. Mijn Heere en Zaligmaker heeft mij mijn zonden laten zien. Hij heeft mij liefgehad en Zichzelf voor mij overgegeven, daarvoor is Hij gestorven en weer opgestaan. Ik wil Hem daarvoor tot in alle eeuwigheid loven en prijzen. Ik hoop Hem in de hemel te zien, maar wens u daar ook te ontmoeten, moeder. Bidt, u met vader en laat het vloeken na en ook

andere slechte dingen. Ga naar de kerk en hoor daar wat Hij gedaan heeft, wat onze dominee zegt wat Hij gedaan heeft voor goddeloze zondaren. De dominee zoekt het goede voor uw ziel, want hij leerde mij de weg en hij wil u ook onderwijzen, moeder. Waarom verliet u altijd het huis, als hij kwam? Wees nu niet boos op mij moeder, want ik zeg het alleen voor uw bestwil. Vroeger was ik even zorgeloos over Goddelijke zaken, zoals u. Maar ik heb mijn dwaling ingezien. Ik was op de brede weg die naar het verderf leidt, zoals veel andere kinderen in het dorp, maar de Heere zag mij en was mij genadig.'

'Ja, mijn kind, je was altijd een goed meisje en hield veel van je boek.'

'Nee moeder, nee, niet altijd, ik maakte mij helemaal geen zorgen over iets goeds, of over mijn Bijbel, totdat de dominee ons op zaterdagmiddag liet komen, zoals u weet. Herinnert u zich moeder, dat u mij eerst niet graag liet gaan en zei dat u zulke vrome dingen niet in huis wilde hebben? Dat ik beter deed om op straat of op het veld te gaan spelen, dan om uitgelachen te worden en mij belachelijk te maken, omdat ik voorgaf beter te zijn dan een ander? O, moeder, u wist niet waarom ik ging en wat God met mijn arme, zondige ziel voorhad. Maar, God zij dank, ik ging en leerde daar de weg der zaligheid. Moeder, ik wenste wel dat u die ook geleerd had.'

Een tijdelijke droefheid?

Terwijl ik naar dit aandoenlijk gesprek luisterde, scheen het mij uit de toon in de stem van de moeder, dat het meer een tijdelijke droefheid was over de erge ziekte van haar kind, dan oprecht berouw vanwege haar zonden. Ik hoopte echter het beste en was blij zo'n gewichtige en belangrijke vermaning uit de mond van haar dochter te horen. Ik gevoelde dat dit in de huidige omstandigheden van veel meer waarde was, dan mijn woorden. Vanaf die tijd heb ik dikwijls gezien dat een goddeloos en zorgeloos mens zeer aangedaan bij het sterfbed van een familielid kan zijn. Ik ben getuige geweest van de tijdelijke erkentenis van hun zonde, met de belofte hun leven te zullen beteren. Maar na korte tijd was alles over, gelijk een vroeg komende dauw. De vriend was begraven en de wereld en haar zorgvuldigheden, het vlees en de zonde keerden met nieuwe verzoeken terug en de ongerechtigheid overheerste de waarheid. *'De hond is wedergekeerd tot zijn eigen uitbraaksel, en de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk'* (2 Petr. 2:22b). Aan de andere kant, hoe gezegend waren de sterfbedden van de ware gelovigen, voor de aanwezigen, ziende de overwinning van de genade over zonde, dood en hel! Dikwijls heeft de zorgeloze toeschouwer de eerste zaligmakende indrukken van de goddelijke waarheid ontvangen wanneer stervende christenen de liefelijke en genadige ondersteuning ondervonden en daarvan getuigde in het uur van de beproeving. Op die tijden is het geloof als een heldere, brandende fakkel, die soms het hardste hart vertedert en het koudste hart verwarmt. De uitdrukkingen van die hemelse troost en godvruchtige bezorgdheid, die de Heilige Geest aan sommigen schenkt, worden dan het gezegende middel van genade tot bekering en tot stichting van anderen. *'Die oren heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt'* (Openb. 2:11a).

Ook haar broertje

Op dit ogenblik ging de deur open en een jonger broertje van Jenny kwam binnen. Zijn moeder vroeg boven wie er was, waarop de jongen antwoordde en zonder verder iets te vragen, bleef zij boven. Ik gaf de jongen een wenk om stil te gaan zitten en zodoende bleef het onbekend dat ik beneden zat. 'Moeder', vervolgde Jenny, 'dat is mijn broertje en spoedig zal hij uw enig kind zijn. Spoor hem toch aan om de goede weg te bewandelen. Stuur hem ook naar de dominee en die zal hem net zo vriendelijk behandelen als mij. Hij is een wilde jongen, maar ik hoop dat hij daar gebracht wordt om ook aan zijn ziel te denken. Die ondeugende, godloze jongens leren hem vloeken en vechten en allerlei soort van kwaad. Heere, help hem, de toekomstige toorn te ontvlieden.'

Ik gaf de jonken een wenk om te luisteren naar wat zijn zus over hem zei. Hij scheen met aandacht te luisteren en de tranen rolden over zijn wangen.

‘O Jenny, ik hoop dat hij het doen zal en ook wij allen.’

‘Moeder, dan moet u de toevlucht tot Christus nemen, want zonder dat kunt u niet zalig worden. U moet berouw hebben over de zonde en die nalaten. Zonder Gods genade kunt u dit niet doen, maar zoekt en gij zult vinden. Doe het voor uzelf, om mij en om mijn broertje.’

Haar moeder weende en snikte zonder antwoord te geven. Ik dacht dat het nu mijn tijd was om naar boven te gaan. Onder aan de trap vroeg ik: ‘Mag een vriend naar boven komen?’

‘Lieve tijd’, riep de moeder, ‘daar is de dominee.’

‘Kom binnen dominee, zei Jenny, ‘ik ben erg blij dat u nu komt. Moeder geef eens een stoel.’

De vrouw was verlegen en Jenny glimlachte en verwelkomde mij zoals zij gewoon was. ‘Ik hoop dat de moeder en dochter het mij zullen vergeven dat ik zolang beneden ben gebleven, tijdens het gesprek dat u zojuist had. Ik hoopte u deze keer samen aan te treffen, omdat ik reeds lang begeerde om met u te spreken Sarah, over dezelfde onderwerpen, waarvan ik gelukkig mag zeggen, dat uw dochter daar zo over bezorgd is. U hebt deze dingen lang verzuimd en ik wil u waarschuwen voor het gevaarlijke van uw toestand. Maar Jenny heeft alles gezegd wat ik kan wensen en nu vraag ik u plechtig of u niet getroffen bent door het gelovig gesprek van uw kind. U had zelf haar laar lerares moeten zijn in de weg der gerechtigheid, maar zij leert u nu zelf. Het zal gelukkig voor u zijn indien u wijs wordt en op uw einde leert merken en op datgene wat tot uw vrede dient, eer dat het verborgen is voor uw ogen. Zie op uw stervend kind en denk aan uw ander kind, dat nu alleen overblijft. Zeg mij eens of dat wat u nu ziet, u niet luid toeroept om te horen en te vrezem?’

Jenny’s ogen waren vol tranen, terwijl ik sprak. Haar moeder boog het hoofd en scheen ook aangedaan. Ik zei verder: ‘Jenny, mijn kind, hoe is het vandaag met je?’ ‘Dominee, ik heb veel gesproken en voel mij tamelijk zwak en vermoeid, maar mijn gemoed is zeer verlicht sinds ik u de laatste keer zag. Ik ben nu geheel gewillig om te sterven wanneer de Heere het nodig acht. Ik heb geen verlangen meer om te leven, of het moest zijn om mijn familie op een betere weg te zien voordat ik sterf. Voorheen was ik bevreesd om met hen te spreken dominee, maar vandaag kan ik niet zwijgen en ik moet hen zeggen wat de Heere aan mijn ziel gedaan heeft en wat ik gevoel voor hun eigen ziel.’

Er was vastheid en waardigheid in haar woorden, die mij wel verbaasden. De eigenschappen van een kind schenen verwisseld te zijn in die van een christen; haar natuurlijke beschroomdheid was overgegaan in een heilige vrijmoedigheid, voortkomend uit de inwendige vertroosting die zij genoot, samengaand met een hartelijk verlangen tot het welzijn van haar moeder. Dit veroorzaakte een blos op haar anders zo bleek gelaat. Zij zat op het bed met een opengeslagen Bijbel voor haar. Met haar rechterhand hield ze de hand van haar moeder vast. ‘Moeder’ zei ze, ‘dit Boek kunt u niet lezen, ga daarom geregeld naar de kerk, waar het uitgelegd wordt. Het is Gods Boek en het leert ons de weg naar de hemel. Ik hoop dat u er acht op leert geven; onder Gods zegen kan het uw ziel zalig maken. Bedenk dit moeder, wat ik u smeeke. Ik ga spoedig sterven, geef dan deze Bijbel aan mijn broertje en wilt u zo goed zijn dominee, hem te onderwijzen? Moeder, bedenk wat ik u zeg en de dominee is getuige. Er is geen zaligheid voor zondaren zoals u en ik, buiten het bloed van Christus. Hij kan volkomen zalig maken en Hij wil volkomen zalig maken al wie tot Hem komt. Hij wacht om genadig te zijn.

Ik wens ... ik wens ... ik ... ik ... ik ...’

Zij kon niet meer en zonk weg in een soort flauwte. Haar moeder dacht dat het lang zou duren voor ze weer bijkwam. Ik maakte mij gereed om te vertrekken, daar ik merkte dat Jenny te veel uitgeput was om verder met haar te spreken.

Toen ik de kamer verliet zei het kind met zwakke stem: 'Kom spoedig terug dominee, mijn tijd is erg kort.'

Ik ging via dezelfde eenzame weg terug naar huis. In stilte overdacht ik de uitnemende bewijzen van godsvrucht en geloof, waarvan ik getuige was geweest. Mijn gedachten bleven bij dat buitengewone kind. Wat genade niet vermag! Is het mogelijk om te twijfelen na dit alles, Wie alleen de Beginner en de Voleinder is van de zaligheid? Hoe rijk en vrij is Gods genade! Heeft Hij niet het zwakke dezer wereld uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen? Laat geen vlees roemen, *maar die roemt, roeme in den Heere!*

1.6 Van een strobed, in Abrahams schoot

'Het is de mens gezet eenmaal te sterven' (Hebr. 9:27). *'Hij komt voort als een bloem en wordt afgesneden; ook vlucht hij als een schaduw en bestaat niet'* (Job 14:2). *'Alle vlees is gras en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af;'* (Jes. 6b-8).

In het midden van zo'n verscheidenheid van christelijke hoedanigheden is er veel te bewonderen en te beminnen. Ik heb de omstandigheden van Jenny uitgekozen. Het is waar, zij was slechts een kind, een erg arm kind, maar een kind behouden door Goddelijke genade. Zij was verlicht met de zuiverste kennis en versierd met ongekunstelde heiligheid; zij was een ootmoedig, zachtmoedig en bescheiden kind. Zij vond genade in de ogen des Heeren toen zij op aarde was, en ik twijfel er niet aan dat zij op de jongste dag aan Zijn rechterhand zal gezien worden. Op deze wijze is er dierbaarheid in de persoon en daarom probeer ik haar laatste ogenblikken te beschrijven, voor zij de eeuwige rust inging.

Een dringend verzoek

De volgende morgen werd ik heel vroeg gewekt door iemand met een boodschap over haar. Hij bracht het ernstig verzoek of ik onmiddellijk naar het kind zou willen gaan, omdat alles erop leek dat haar einde snel naderde. Het was nog niet helemaal licht toen ik van huis ging om aan het verzoek direct te voldoen. De morgenster scheen bijzonder helder en de maan verspreidde een flauw licht over de omgeving. Hij verminderde in glans naarmate de hemel in het oosten lichter werd. De vogels begonnen te zingen en schenen de zon te verwelkomen. De dauw bedekte overvloedig de velden en hing in druppels aan bomen en struiken. Enkele vroege arbeiders liepen op de wegjes naar de plaats van hun dagelijks werk. Alles rondom mij was stil en kalm en mijn gedachten waren vervuld met datgene wat ik spoedig zou zien. De morgenster was in mijn ogen niet zo schoon als de geestelijke glans van deze jonge christin. Haar nacht was haast voorbij en de morgen van een betere opstanding was aanstaande. De zon van eeuwige zaligheid stond op het punt om door te breken over haar ziel. Zoals de maan, die ik boven mij zag, had het voorbeeldig gedrag van dit kind een nuttig licht geworpen over de omgeving waar zij woonde en had zij een tijd mogen schijnen temidden van de omringende duisternis. Haar stralen waren ook weerkaatst door een lichtende ster, in welke natuurlijke glans, die van haar snel zou zijn overgegaan en verdwenen. De lucht was koel, maar verfrissend, wat een schone dag leek te voorspellen. Op mijn wandelingen was ik gewoon leersame onderwerpen te overdenken, die mij nuttig konden zijn. Ik vond ze overal rondom mij, terwijl ik mij naar de woning spoedde waar Jenny lag te wachten, om haar aardse woning te mogen verlaten. Ik gevoelde dat de schemering en de ernst van de natuur op dat ogenblik geschikt waren voor de omstandigheden. Vooral omdat de schemering betekenisvol versierd werd door het schitterende licht van de ster aan de ene kant en de heldere blauwe glans van de verblekende maan aan de andere kant.

In de woning

Toen ik bij het huisje kwam vond ik niemand beneden, zodat ik enkele minuten wachtte, tot ik de zachte, zwakke stem van het meisje hoorde: 'Denkt u dat hij zal komen? Ik zou hem zo graag ... zo graag nog zien, voordat ik sterf.'

Ik klom de trap op en haar vader, moeder, broertje en de bekende oudere vrouw waren in het vertrek. Jenny's gelaat vertoonde duidelijk de tekenen van een spoedig sterven. Hoewel dit al zichtbaar was, was er toch meer dan ooit iets belangrijks in haar gelaatsuitdrukking. Zodra ze mij zag kwam er een nieuwe helderheid in haar ogen; een dankbare toegenegenheid lag op het stervend gezicht verspreid.

Hoewel zij sprak voordat ik binnenkwam, zweeg zij nu enige tijd, maar wende haar ogen niet van mij af. Er was een levendigheid in haar blik, ja, er was nog meer! Zij scheen iets van een voorsmaak van de hemel te gevoelen en dat gaf haar iets van een onuitsprekelijke geestelijke schoonheid, zelfs in de dood. Uiteindelijk zei ze: 'Dit is erg vriendelijk van u dominee, ik was bang dat ik u in deze wereld niet meer zou zien.' Ik zei: 'Ben je bereid om te sterven mijn kind?'

'Geheel.'

'Waar is je hoop?'

Zij stak haar vinger op en wees eerst naar de hemel en toen naar haar hart en zei, terwijl ze dit deed: 'Christus *daar* en Christus *hier*.'

Deze woorden, met de vingerwijzing erbij, drukten haar bedoeling sterker uit dan ik het kan beschrijven. Een ogenblik later kreeg zij kramp in haar armen en benen.

Terwijl ze haar schreiende moeder aankeek, zei ze:

'Ik ben zo koud ... maar dat is niets ... het zal spoedig over zijn ...'

Een ogenblik sloot zij haar ogen en toen zij die weer opende, zei ze: 'Ik wil graag dominee, als ik er niet meer ben, dat u de andere kinderen van het dorp wilt zeggen, hoe goed de Heere voor mij, arme zondares geweest is. Zeg hen, dat die Hem vroeg zoeken, Hem zullen vinden. Zeg hen, dat de zonde en de onkunde hen naar de hel leiden. Ik bid u, zeg hen uit mijn naam dominee, dat Christus werkelijk de Weg, de Waarheid en het Leven is ...

Die tot Hem komt, zal Hij geenszins uitwerpen. Zeg hen, dat ik, een arm meisje ...'.

Zij was geheel uitgeput en zonk weg in een bezwijming. Langzaam kwam ze weer bij, terwijl ze zei: 'Waar ben ik? ... Ik dacht dat ik ging sterven ... Heere, red mij!'

Ik zei: 'Lief kind, je zult spoedig, voor eeuwig in Zijn armen liggen. Hij leidt je nu met Zijn stok en staf door het dal van de schaduw des doods.'

'Dat geloof ik ook', zei ze, 'ik verlang zo om bij Hem te zijn! O, hoe goed, hoe groot, hoe genadig! ... Jezus, red mij, help mij door deze laatste beproeving!'

Een ontroerend afscheid

Toen gaf ze haar vader de ene hand en haar moeder de andere en zei: 'God zegene u, ... zoekt de Heere ...

denkt aan mij als ik er niet meer ben ... het kan u ten goede zijn ... denk aan uw ziel... O, om Christus wil ...

denk aan uw ziel, dan zal alles goed zijn ... U weet niet, wat ik voor u beiden gevoeld heb ... Heere, vergeef en red mijn lieve vader en moeder!'

Toen pakte zij de hand van haar broertje en zei: 'Tom, ik smeed je, dat je je boze wegen verlaat ... lees de Bijbel ... ik geef je de mijne ... voor mij was het een kostbaar Boek. Denk je nog wel eens aan ons broertje, dat enkele jaren geleden gestorven is? Hij bad tot het laatste ogenblik van zijn leven. Leer bidden, terwijl je nog gezond bent en je zult er de troost en kracht van ondervinden wanneer je komt te sterven. Maar bid allereerst om een nieuw hart ... zonder dat zul je God in de hemel nooit zien ... je tegenwoordige weg leidt tot je verderf en ondergang ... mocht de Heere je hart veranderen om Hem lief te hebben en te volgen!'

Tot de vriendin, die er ook was zei ze: 'Ik dank u vrouw K. voor al uw goedheid in mijn ziekte betoond ... u bent een christelijke vriendin voor mij geweest en ik hoop dat de Heere het u, naar de rijkdom van Zijn barmhartigheid, zal vergelden. ... U en ik hebben samen veel over de dood gesproken en hoewel ik de jongste ben, word ik

het eerst door Hem opgeroepen. Maar, Zijn Naam zij geloofd, ik ben niet bevreesd. Vroeger dacht ik, dat ik nooit zonder vrees zou kunnen sterven, maar nu het zover is gevoel ik mij werkelijk gelukkig. Zo zal het met u ook zijn, als u op Hem vertrouwd. ... Hij is zowel de God van ouden als van jongen.'

'Och mijn kind', zei de vrouw, 'ik wenste wel zo te kunnen sterven als jij, maar ik vrees dat dat wel nooit zal zijn, mij zonden zijn vele, zeer veel geweest.'

'Het bloed van Christus reinigt van alle zonden', zei Jenny.

In plaats van zwakker te worden door vermoeidheid van zoveel te spreken, scheen zij op dit ogenblik nieuwe krachten te verzamelen. Zij keerde zich naar mij met een ernstige bezielende blik en zei: 'U dominee, bent mijn beste vriend op aarde geweest, ... u hebt mij de weg naar de hemel gewezen en daar dank ik u voor ... u hebt tot mij gesproken over de liefde van Christus en Hij heeft mij die in mijn hart doen gevoelen ... Ik zal Hem zien van aangezicht tot aangezicht ... Hij zal mij nooit begeven noch verlaten ... Hij is Dezelfde en verandert niet.

Lieve dominee, God zegene u!'

Plotseling richtte zij zich op en met een onverwachte krachtinspanning sloeg zij haar uitgeteerde armen om mij heen, terwijl ik naast haar bed zat, ze legde haar hoofd op mijn schouder en zei heel duidelijk: 'God zegene u en belone u ... dank Hem voor mij ... mijn ziel is gered ... Christus is alles voor mij! ... Dominee, wij zullen elkaar in de hemel weer ontmoeten, is het niet? ... O ja, ja! ... Dan zal alles vrede zijn ... vrede .. vrede ... '

Zij zonk weer neer op het bed en sprak niet meer ... slaakte een diepe zucht .. glimlachte ... en stierf.

Tijdens dit ogenblik wierp de zon haar eerste stralen in de kamer en vervulde mijn gedachten met het zinnebeeld van *'Door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte; Om te verschijnen dengenen die gezeten zijn in duisternis en schaduw des doods, om onze voeten te richten op den weg des vredes'* (Luk.1:78-79).

Het was een lichtstraal die tevens de heerlijke verandering scheen aan te duiden die haar ziel reeds nu had ondergaan. Maar ook de beloofde hoop op vertroosting scheen uit te storten in de harten van hen die getuigen waren van haar heengaan. Dit was een voorval wat duidelijk voortkwam uit een natuurlijke oorzaak, maar zich onweerstaanbaar verbindt met de geestelijke omstandigheden. Ik bleef nog enige tijd zwijgend op het lichaam staren dat niet meer ademde en kon mij nauwelijks indenken dat Jenny er niet meer was.

Overvol van gedachten

Toen ik naar huis ging kon ik mijn sterke aandoeningen nauwelijks bedwingen. Ik wilde het ook niet. De godsdienst, het verstand en de evaring vragen ons eerder toe te geven aan die tere aandoeningen, die op de juiste tijd en plaats, het hart ontvankelijk houden voor de meest waardevolle gevoeligheden daarvan. Ze in te houden of te onderdrukken schijnt het hart te verharderen en de wegen toe te sluiten, die tot de bron van ons beginsel van handelen leidt. Jezus weende Zelf over Jeruzalem, toen Hij de verwoesting van de stad voorzegde. Hij weende ook bij het graf van Lazarus. Zo'n voorbeeld heiligt onze tranen, die de liefde ons doet storten en leert tevens over onze ontslapen familieleden, niet te treuren als degenen die geen hoop hebben. Vlugger dan een pijl uit de boog of dan de lichtstralen van de zon heeft de ziel van dit kind gehaast, in gehoorzaamheid aan de oproeping van God, in Zijn tegenwoordigheid te verschijnen. Wat een plechtige waarheid is dit in het algemeen! Zij was gewassen in het bloed des Lams dat geslacht werd en mocht nu delen in de rein makende uitwerking ervan. Zij was welkom aan de troon van God. Zij heeft niets te vrezen voor het fronsen van de Goddelijke rechtvaardigheid. Zonde, dood en hel zijn allen overwonnen door de macht van Hem, Die haar meer dan een overwinnaar gemaakt heeft. Hijzelf zal haar de Vader voorstellen als een gekocht lam van Zijn kudde, als een die door Gods Geest verzegeld was tot de dag

van verlossing. Wat een verandering voor haar! Uit die arme, bouwvallige kamer, nu in het Paradijs! Van een strobed, nu in Abrahams schoot! Van ziekte en pijn, in eeuwige rijkdom, gezondheid en vreugde! Uit de staat van een zwakke, vermoeide pelgrim, in dit tranendal, nu als een gelukkige reiziger veilig thuisgekomen, in de rust die er overblijft voor het volk van God!

Ik heb een jonge leerlinge verloren, die bij mij geliefd was door een werkelijk vaderlijke band. Maar, hoe kan ik over haar treuren als verloren, daar ze van God gevonden is. Haar gewillige en welkome stem vraagt of geeft hier geen onderwijs meer, maar wordt voor iets veel beters gebruikt. Zij heeft haar stem gevoegd bij het lied van de engelen, die zich verblijdden over haar bekering. Zij hebben haar korte pelgrimsreis gadeslagen en haar nu triomferend gedragen naar de hemelse heuvelen. Waarom zou ik dan treuren? Alles wat haar betreft was vervuld met blijdschap en onsterfelijkheid: *'De dood is verslonden tot overwinning'* (1 Kor. 15:54b).

Terwijl ik naar de dauwdruppels keek die op het gras lagen en aan de takken van de bomen hingen, zag ik dat de stralen van de zon hen vervulden met een schoonheid in vele kleuren. Ze droogden op en werden niet meer gezien. Zo was het ook met mij. De tranen die ik eerst niet wilde en niet kon bedwingen, werden spoedig verhelderd door de heldere zonneschijn van hoop en vertrouwen. Toen verdwenen ze langzaam bij de gedachte dat God alle tranen zal afwissen en treuren en zuchten voor eeuwig verdrijven.

De begrafenis

Vier dagen later werd Jenny begraven. Nooit had ik een dorpsbewoner met soortgelijke aandoeningen aan de aarde toevertrouwd. Er waren maar enkele mensen aanwezig, maar tot mijn blijdschap zag ik onder hen ook enkele kinderen, die met haar mijn wekelijks onderwijs ontvangen hadden. Ik wenste dat deze begrafenis een nuttige indruk op hen mocht hebben en dat God die zou willen zegenen tot hun bekering. Terwijl ik bij het open graf stond, maakt ik een verbinding met de vorige gebeurtenissen op de begraafplaats en het tegenwoordige. Op deze plaats had Jenny voor de eerste keer de waarde van het Evangelie geleerd wat haar ziel zaligde. Dicht bij haar graf was het grafschrift wat het eerste middel was tot haar overtuiging. Het scheen op dit ogenblik te staan als een bijzonder getuigenis van die waarheden, die zijn regels aan elke voorbijganger verkondigde. Dit had een geweldige invloed op mijn gedachten. De avond van de plechtigheid was stil en niets was er dat dit verstoorde. 'Vrede', was het laatste woord geweest wat Jenny gezegd had en vrede scheen het opschrift te zijn op het graf waarin zij gelegd werd. Een dankbare herinnering aan die vrede verlevendigt mijn gemoed, terwijl ik deze regels schrijf. O, mocht die vrede, die alle verstand te boven gaat, ook de mijne zijn, wanneer ik haar op de jongste dag weer ontmoeten zal! De band met Jenny deed mij aan het hoofd van het graf een taxusboompje planten, bij de muur aan de oostkant van de kerk. Ik bedoelde het als een altijd groenblijvend gedenkteken. Aan haar, aan wie de gedachtenis mij zo dierbaar was. Dat jonge boompje scheen gezond, maar het ging al spoedig kwijnen, het verwelkte en stierf, zoals het meisje wat in het graf lag. Maar de duurzaamheid woont in mijn hart. Misschien wordt het door deze geschiedenis vergund de gedachtenis aan haar over te dragen op de navolgende geslachten. Ook wanneer de hand en het hart van de schrijver zullen rusten in het stof. Misschien zullen sommigen die dit lezen er toe gebracht worden om hun jonge geestelijke plantjes met ijver en hoop op een goede uitslag, zoeken op te kweken. Mochten die tere spruiten hun zorg belonen en vroeg goede vruchten voortbrengen. Sommigen, die misschien de aard van een zo vroege godsvrucht niet naar waarde schatten, mochten hierdoor leren dat genade en de macht des Heeren niet is verbonden aan jaren, of aan omstandigheden. Het blijkt soms in de openbaring van Gods liefde aan zondaren, zoals Zijn werken aan de hemel, dat de kleinste planeet, zich in zijn baan, het dichtst om de zon beweegt en

daar de sterkste invloed van zijn hitte, licht en aantrekkingskracht geniet. Zij stierf 30 januari 1799 in het 15e levensjaar door Gods kracht met genoeg de weg nagegaan En tekende met blijdschap elk genadeteken aan. Treed nu voorzichtig en onderzoek op dit graf De korte geschiedenis die de arme ons gaf In dit graf rust een kind, maar nu is haar lot Met dierbre herinnering voor eeuwig bij God Stort tranen van liefde, over zij die hier ligt 't Is Jane 'de hutbewoonster' haar oog op de Koning gericht *Het grafchrift van Jenny, (vrij vertaald)*

Vrije genade!

De geschiedenis van Jenny geeft het duidelijkste bewijs van Gods vrije genade in het hart van de mensen. Het onafscheidelijk verband tussen waar geloof en de heiligheid van het leven en van de eenvoud die de liefde van Christus in de ziel werkt. Hoeveel zijn er van het huisgezin des geloofs, in elke eeuw, onbekend bij rijken en machtigen, de weg van bescheidenheid en vroomheid bewandeld, waarop nauwelijks acht op geslagen werd, die reisden naar 'hun stad ter woning'. Het is één van de meest belangrijkste werkzaamheden van een predikant, als dienaar van Christus, deze geestelijke lelies te zoeken, welke geur en schoonheid bijna verborgen zijn, in hun beschaduwde verblijfplaatsen. De bloem te kweken, helpen bij het zich ontplooien van haar voortreffelijkheden en haar vrucht voortbrengen, is een werk dat de arbeid van de kweker heerlijk vergoed. Terwijl hij bezig is met dit dankbare werk in de hof van z'n hemelse Meester kan de een of andere plantziekte of storm een jonge lievelingsbloem in een vroeg stadium van haar groei wegnemen. Als zoiets hem zou overkomen zal hij misschien, zoals ik dikwijls gedaan heb wanneer ik met zwaarmoedige gedachten bij het graf van Jenny stond, gebruik maken van de regels die in een grafsteen staan gebeiteld, op dezelfde begraafplaats:

*Deze mooie knop, zo jong en schoon,
Zo jong reeds opgeroepen tot Zijn troon
Kwam enkel om te tonen hoe lief' lijk een bloem
In 't Paradijs zal bloeien, tot Zijn eeuwige roem.*

Ds. L. Richmond (1772-1827)